

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218CZ.
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_Pap10
Vypracoval(a), Dne	Mgr.Petr Papica,11.11. 2013
Ověřeno (datum)	15.11.2013
Předmět	Český jazyk
Třída	3.A
Téma hodiny	Norská literatura
Druh materiálu	Pracovní list
Anotace	Čtení z knih skandinávských autorů, otázky k přiloženým textům.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Najdi autory těchto skandinávských knih:

Cit slečny Smilly pro sních
Mlhy Olandu
Čas čarodějnice
Mladí rebelové
Popmusic z Vittuly
Andělé všehomíra
Egyptčan Sinuhet
Syn stínu
Ta, kterou jsem se nestala
Fotbalový anděl
Přerušovaný příběh
Očista
Svinské baráky
Ženy bez mužů
Růže smrti
Strýčkova ponaučení
Taneční hodina
Zajícův rok
Výhonek osmilisté růže
Ta, která se dívá
Láska
Sněhulák
Durman
Ohnivý anděl
Sofiin svět
Doppler
Na domácí frontě
Letní světlo, a pak přijde nos
Chrám svatého Izáka
Naivní. Super.
Dům beze stop
Pokrevní bratři
Než usneš
Sex, smrt a manželství
Záhada události příkopu
Elling

Otázky k přečtené ukázce

1. Porovnej tyto tři úryvky. Jejich společné motivy. Vyhledej další knihu autora.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Urči, jaké mají jednotlivé úryvky vypravěče. V čem se shodují a v čem se odlišují.
3. Uveď, jaká prostředí jsou zobrazena v úryvku.
4. Porovnej jednotlivé hrdiny. Každý z nich má nějaký problém.
5. Popiš slovní zásoby úryvků.
6. Vyber si jeden z úryvků a pokus se v příběhu dál pokračovat

Úryvek

Dorazili jsme do Dánska obrácení naruby, autobus nás provedl Kodaní a ubytovali jsme se ve škole. Zelené a měkké hřiště bylo hned vedle. První trénink šel ztuha. Zápas bude v pět hodin.

Åge chodil kolem, čelo zkrabacené vráskami a radil nám taktiku.

„Dánové jsou lepší technicky,“ řekl. „Hrajou polskou hru. Ale my máme lepší kondičku. My je prostě utaháme. Dlouhý běhy za míčem. Nechte je makat. Ať si pořádně zaběhají!“

Ve dvanáct jsme měli pauzu. Zeptal jsem se Ågeho, jestli bych směl na chvíli odjet, protože mám v Kodani příbuzné a chtěl bych je navštívit.

Přeměřil si mě pohledem plným pochyb.

„Najdeš to sám?“

„Jasně že jo. Byl jsem tam už mockrát.“

„Zpátky musíš být před třetí.“

Doletěl jsem do šatny, vysprchoval se a vzal si čisté oblečení, nový vínový rolák. Ani vlasy nebyly nejhorší. Když jsem je namočil, mohl jsem je sčesat přes uši a vzadu se mi otáčely nahoru. Vyběhl jsem ven, došel do první ulice, zkontroloval jsem si kapsu, kde jsem měl peníze, otec mi je v bance vyměnil v nejlepším kursu a za padesát norských mám šedesát dánských. Přiblížil se taxík, já naskočil, páni, tak já fakt jedu za Ninou.

Šofér si pískal a ukusoval koláč.

Taxametr tikal jako hodiny. Netušil jsem, jak je to do Strandvejen daleko.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Mám jen šedesát korun,“ vykřikl jsem.

Podíval se na mě přes rameno, kolem usměvavých úst drobky.

„No ne, tak ty máš jen šedesát korun, chlapče. Ale to by stačilo až k vám do Norska!“

Přilepil jsem nos na sklo. Zvláštní, být sám v úplně cizím městě. Šimravý pocit kolem žaludku. Holubi. Stánky s párky. Černé bicykly. Stáhl jsem okénko. Všude vonělo pečivo a chleba. Čerstvě pečený chleba.

Opřel jsem se do sedadla, zavřel oči a připadal jsem si šťastný. Šťastný a úplně klidný. Nemohl jsem si vůbec vzpomenout, jestli jsem se tak už někdy cítil. Teď bych dokázal balancovat na laně i bez jistící sítě a bez tyče, tak klidný jsem byl. Na nějakou dobu jsem sice zapomněl, jak Nina vypadá, ale teď dostala tvar, její tvář se ocitla těsně vedle mé, byla zřetelná, cítil jsem její dech a vlasy. Jablka. A jsem doma. Opíral jsem se o sedadlo, objížděli jsme Øresund, kde se proti světle modrému nebi kolébaly plachetnice.

Stálo to dvacet korun. Strandvejen číslo 41 byl poměrně výstavný dům s rozlehlou zahradou a výhledem až někam do Švédska. Klid se mi pomalu vytrácel. V břiše mě jako jehla píchal strach. Za sloupem jsem si uhladil vlasy, nadechl se a přistoupil k brance. K domu se muselo jít daleko, počítám několik set metrů. Třeba už mě viděla z okna. Určitě čeká. Skoro jsem se dal do běhu, konečně jsem došel ke dveřím. Uvnitř bylo úplné ticho. Ještě mě tedy neviděla. Zazvonil jsem. Uběhla chvíle. Někdo přicházel. Její matka. S úsměvem si mě prohlédla. Ztratil jsem hlas.

„Ty jdeš za Ninou?“ zeptala se.

Zbláznila se? Copak neví, kdo jsem? Pomalu, ale jistě jsem se scvrkával.

Pak si na mě vzpomněla.

„Není to... není to Kim?“

Bylo to tak. Začínal jsem tušit nejhorší.

„Tak jen pojď. Nina je u sebe v pokoji.“

Šel jsem za ní. Na útěk bylo pozdě. Jen mě překvapilo, že jsem se znovu uklidnil, jako bych přešel někam na druhou stranu, kde už nemám co ztratit.

„To bude Nina překvapená,“ švitořila matka. „Jsi tady s rodiči?“

Copak nedostala dopis? Copak ho nečetla? Copak neřekla rodičům, že jsem na cestě k ní?

Já se na to vykašlu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Jsem tu s fotbalem, budeme hrát,“ řekl jsem.

Stáli jsme u Ninina pokoje. Matka zaklepala a otevřela, pak mě postrčila dovnitř.

Nina na mě kulila oči a vypadala rozpačitě. Vedle ní seděl nějaký kluk s kytarou v klíně a ušklíbl se. Na bratrance rozhodně nevypadal.

„Kime,“ vykoktala Nina. „To jsi ty?“

Byl jsem to já.

„Přinesu vám něco k pití,“ zašvitořila matka a zmizela.

Zůstal jsem stát na prahu.

„Ahoj,“ vzmohl jsem se na pozdrav.

„Já úplně zapomněla,“ koktala zahanbeně.

Horečně jsem přemýšlel, co mám říct.

„Jezdí tady autobus?“ zeptal jsem se.

„Jo, jezdí,“ pospíšil si s informací řízek s kytarou. „Staví hned tady v ulici. Doveze tě až na náměstí k radnici.“

Pochopil jsem. Nina na nás oba pohlédla.

„Tohle je Kim z Osla,“ řekla a ukázala na mě. „A tohle je Jesper.“

Jesper nám zahrál na kytaru. Dlouhé světlé vlasy mu padaly do čela. Zpíval anglicky.

Podíval jsem se na hodinky. Byl jsem prázdný.

„Přijdeš na zápas?“ zeptal jsem se.

Nina upřeně pozorovala podlahu.

„Úplně jsem na to zapomněla,“ šeptala. „Nemůžu. Jesper dneska večer hraje v Hornbæku. Se skupinou.“

Víc jsme neřekli. Jesper zahrál další písničku. Pak se na mě podíval.

„Zápas? Ty hraješ fotbal?“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Budou hrát proti Fremadu,“ objasnila mu Nina, zřejmě aby ukázala, že ten můj směšný dopis opravdu četla.

„Aha! Tak to si dejte bacha! Jsou hodně dobrý!“

Musím se vypařit, než se vrátí matka. Mohl jsem odejít bez jediného slova, obrátit se na patě. Klidně jsem to mohl udělat, ale k ničemu jsem se nedokopal. Místo toho jsem řekl něco, za co jsem se hned nenáviděl:

„A co zítra?“ zeptal jsem se.

Nina se dívala jinam.

„Já úplně zapoměla,“ opakovala, „my v Hornbæku zůstaneme přes neděli.“

Jesper drnkl akord. Porážka definitivně dokonána. Teď už jen ustoupit z bitevního pole, zakrvácený, zničený, se slinou zahanbení v koutcích úst. Jenže tělo mi nějak ztěžklo. Musel jsem zmobilizovat všechny síly. Když se mi konečně podařilo obrátit ke dveřím, stál jsem tváří v tvář matce, která nesla podnos se sklenicemi. Prošel jsem přímo kolem ní, našel jsem dveře ven a po zahradní pěšině jsem došel k brance, šel jsem, neběžel, neotáčel se.

A záda mi hořela jako měděná střecha kronborgského zámku v západu slunce.

Zpátky jsem si taky vzal taxíka. Stál o tři koruny víc. Zbývala mi desetikoruna. Rýsovala se budoucnost černá jako uhl. Budu muset zabít nějakého Dána.

Všichni v jejich mužstvu se jmenovali Jesper, Ebbe, Ib nebo Eske. Snad si mysleli, že jsou v tanečních, protože kdykoli se k nim někdo z nás přiblížil, zařvali, jako když je na nože bere. Stačilo slovo a váleli se nosem v trávě. Vyrostli na koláčích, sladkých bochánkách a šlehačce. A rozhodčí byl zaujatý pekař a za čarou stálo domácí publikum, břicha převislá a v rukou pivo.

O přestávce to bylo nula nula. Áge nás shromáždil kolem sebe. „Dobrý, kluci,“ šeptal. „Dánové jsou už uondaný. Hrajou nepřesně.“

Kare nám doléval z obrovské plastové lahve limonádu.

„Dostanem je,“ řekl pokaždé, když nám nalil limonádu. Druhý poločas začal dánským útokem. Vrhali se na branku, Aksel v bráně se míhal jako příze v tkalcovském stavu, prostě létající Holanďan z Hoffu. Dánové si zoufali. Aksel je psychicky odrovnával. Po každém jeho výkopu svésili hlavu a už skoro ani nebyli schopni běžet za míčem.

Jenže pak to přišlo. Jeden záludný Dán se uprostřed vrhl na míč a vyrazil proti mně. Zastav ho, velel můj vnitřní hlas. Zastav ho. Zastavil jsem ho. Použil jsem starý dobrý trik. Místo, abych běžel za ním,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

rozběhl jsem se vši silou proti němu. Srazili jsme se ramenem, rozkopl jsem mu stehna od sebe a už ležel v trávě jako pytel. Balon jsem dokoulel k Akselovi.

Jenže rozhodčí zapískal. A všichni nepřátelští preclíci se seběhli kolem mě. Říkal jsem si, kdo mě asi praští první. Pekař se procpal davem, postavil se tři centimetry od mé hlavy a zvedl do vzduchu červenou kartu. Hřiště jsem opouštěl ve sprše sprostých slov.

Ukázka 2

Já sám jsem toho názoru, že jsem svoje auto zaparkoval podle všech předpisů. Letos stejně jako loni. A stejně jako předloni. Ale letos možná obzvlášť. Je zaparkované naprosto spolehlivě a nikomu nepřekáží. Naopak si myslím, že je zaparkované úplně vzorově, skoro perfektně. Když jsem s ním jel naposledy, to bylo asi před týdnem, zajel jsem s ním tiše do ulice, našel jsem si volné místo a opatrně jsem na něj zacouval. Pak jsem zůstal sedět, abych si dovyslechl vysílání anglického rádia, velkodušně zprostředkovaného zpravodajským kanálem NRK, o vědci, který byl odsouzen za to, že se svými myšmi zacházel bez vyžadované ohleduplnosti a kterému byly myši zároveň odebrány, a on se tak ocitl o několik let zpátky ve svých bádáních o tom, jak dochází k obnově poškozené mozkové tkáně. Teprve když tenhle vědec a myši a britský právní systém prošli důkladnou kritikou a program skončil a já se ujistil, že kola vozu stojí rovnoběžně s chodníkem, vypnul jsem motor a vystoupil jsem. Vzpomínám si, že jsem byl neobvykle spokojený, že zanechávám svoje auto právě na tomhle místě.

[...]

Jenže když jdu pro auto, není tam. Potupný pohled. Na mém bývalém místě stojí jiné auto a potřetí za sebou mě nejdřív napadne, že moje auto určitě někdo ukradl, že ho někdo vzal, vloupal se do něj, propojil dráty a ujel s ním. Obyčejná krádež to je, myslím si. Nějaký narkoman si určitě usmyslil, že se potřebuje dostat na druhý konec města, bezpochyby proto, aby zašel k někomu, kdo má dostatek drog, a pak šel určitě kolem mého auta a v jeho iracionálním mozku se zrodil nápad, že by bylo lepší jet než jít, jízda je rychlejší, chůze pomalejší, což je vlastně dobrý závěr, a tak rozbil okno a zbytek si člověk může představit podle libosti a vlastním tempem. Každopádně auto tady prostě nestojí. Stojí někde jinde, určitě je zaparkované lajdácky a má vybitou baterii, protože ten hulvát nebo ti hulváti ho tam nechali stát se zapnutými světly, pravděpodobně ve východní části města, ale možná taky v té lepší západní. Teď se jede v drogách tam i tam. Těžko říct, kde auto stojí.

Vůbec se mi nehodí, že je auto pryč. Chystám se na schůzku na finské ambasádě, která se týká zakázky, práce, potřebuju práci a peníze, tak jako všichni ostatní, na schůzku na finské ambasádě, o níž ani nevím, kde leží, a autoatlas je v autě, byl v autě, když jsem ho naposledy parkoval, dokonce jsem si v něm roztržité listoval, zatímco jsem poslouchal závěr programu o tom vědci, který byl ošklivý na svoje myši.

[...]

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přicházím na schůzku jenom o chvíličku později a Finové to berou s klidem. Chtějí se mnou mluvit dva, dva Finové, jeden by nestačil, ptám se sám sebe. Ale dva, to bude nejspíš taky o. k., určitě mají odlišné pracovní náplně a budou mluvit o různých věcech. Je třeba sepsat brožuru. O Finsku. Pro Nory. O to jde. Finská ambasáda zjistila, že počet Norů, kteří navštěvují Finsko, je nízký a že by mělo být poměrně jednoduché toto číslo zdvojnásobit, protože Finsko má jak známo mnoho co nabídnout, ano velmi mnoho, kde bychom tak začali, říká jeden z nich, a zmiňuje namátkou vodu a lesy a nespočetné možnosti vyžití v této souvislosti, například kanoistiku, a chce-li si člověk vyrazit do velkého města, ano, to má Finsko taky, s nočním životem a s jídlem a, podívají se na sebe, s nákupy, říká druhý. A sauna, tedy potní lázeň, kterou nazýváme saunou právě proto, že se jmenuje sauna finsky, to slovo pochází z finštiny, a člověk si dokáže představit, jak důležité je pro Finy saunování, ve Finsku jsou miliony saun, vidím to před sebou, Finové pijí vodu a šlehají se březovými větvičkami a panuje tu dobrá nálada a je škoda, že tak málo Norů i jiných národů, samozřejmě, ale někde člověk musí začít, objevuje mnohé finské radosti a radovánky a tráví svoje prázdniny ve Finsku.

Správná brožura dokáže udělat zázraky, říkají, a právě proto jsem tady. Jsem proslulý tím, že vyrábím dobré brožury, to nezastírám, je lepší, když to říkají ostatní, než když to říkám já, ale umím dělat brožury, to fakt jo. Beru brožury vážně. Problém je, že nevím nic o Finsku. Ale potřebuju peníze a práci, tohle souvisí se sebevědomím, cítím se sám líp, když pracuju, než když nepracuju a od té doby, co jsem naposledy dělal nějakou brožuru, už uplynulo dost času, dlouho jsem z té předchozí brožury žil, dokonce chvíli dost dobře, ale teď jsou peníze pryč a já jsem tady proto, že je nejvyšší čas, abych vyrobil další brožuru, je čas brožur, takže zamlčím, že o Finsku nic nevím, a naopak se tvářím, že toho vím o Finsku hodně.

(Erlend Loe – Fakta o Finsku)

Ukázka 3

Slíbila jsem Vlkovi, že mu splním malou prosbu, i když mi odmítl říct předem, co to bude. Samozřejmě, měli jsme přece výročí a to všechno... celý rok a půl spolu. A on taky splnil slib, že se dnes nebudeme hádat, že nebudeme mluvit o nepříjemných věcech a že se mě nebude ptát na otázky, na něž neumím odpovědět.

Dala jsem mu tu splněnou prosbu darem, ale kromě toho jsem mu k večeři uvařila jeho oblíbené jídlo a k tomu jsem udělala svou specialitu, tuňákovou roládu. Celý rok jsem se sice snažila Vlkovi podstrojovat i jiná moje oblíbená jídla, desítky různých jídel z kysaného zelí, chalvu, křenovou omáčku a další estonské vzpomínky na dětství, ale Vlk je nedovedl ocenit, ani je pořádně neochutnal. On sám se zase snažil naučit mě jíst točeňák a párky s hořčicí, jenže turkuská hořčice s příměsí jablek nemohla nahradit pálivou estonskou. Jednu dobu plnil ledničku jen točeným salámem, protože si myslel, že mě tím přinutí zvyknout si na tu myšlenku a chuť, ale já jsem tehdy úplně odmítala jíst. Tuňáková roláda byla kompromis – pro mě něco, co ráda uvařím, pro Vlka něco, co rád sní.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jen malou prosbu, malé přání. Něco, co mu už dlouho straší v hlavě. Vlastně na to přišel teprve nedávno, což samo o sobě je docela divné, protože to přání je vlastně úplně prosté. A už jsme spolu přece hráli různé hry. Byla jsem s ním na procházce bez kalhotek, v dlouhé sukni i v krátké, bez punčocháčů a v punčocháčích, které byly v rozkroku roztržené... a byly i různé jiné věci, když se Vlk snažil přijít na to, co se mi líbí. O něčem jsem se vyjádřit dokázala, o většině ne, s něčím malým jsem souhlasila, Vlkovi pro radost, ale ne vždy to prošlo, protože on si většinou všiml, že to hraju.

Vlkova malá prosbička na naše výročí byla, abych si pro něj zahrála na prostitutku. Chtěl mi doopravdy zaplatit, chtěl, abych si peníze opravdu vzala, abych si je zastrčila do podprsenky, abych se ho zeptala, jak to chce. Měla jsem říct, kolik co stojí, a pak udělat to, co si zákazník bude přát. Měla jsem mít trochu přízvuk, měla jsem se snažit mluvit jako cizinka, to by ho prý opravdu rajcovalo. Měla jsem mluvit správným hlasem, jako pravá laciná štětka z ulice, však to určitě svedu. Mohl by mě vyzvednout na rohu, mohla bych tam jako jít čekat na zákazníka. Tak by to bylo ještě realističtější, kdyby přijel autem, zastavil vedle mě, stáhl okýnko a domluvili bychom se okýnkem, ještě než bych nastoupila!

Zahraniční prostitutka.

Zeptala jsem se, jestli chce, abych byla z Thajska, Švédska, Ruska nebo Estonska, černá nebo bílá.

Vlk si přál, jenom abych zněla co nejvěrohodněji.

Nebo možná by mi mohl ty bankovky za podprsenku strkat sám.

Jenže Vlku, ty nevíš, že abys byl co nejvěrohodnější, musel bys mi dát silonky, filtry do kávovaru nebo deodorant. Jen tak by to bylo opravdu věrohodné.

U babičky na venkově se ještě dají najít deodoranty ze sedmdesátých a osmdesátých let, které si babička šetřila a nikdy je nepoužila. Buclaté lahvičky šamponu Elsève ze sedmdesátých let, k tomu nějaká ta vložka. Vzadu ve skříni. V konvi na mléko. Všude, kam si člověk může schovat cenné věci. Ale byly jsme to přece my, já a máma, kdo ty věci přivezl.

...Estonské dívky se prodávají za silonové punčochy... V Sovětském svazu se má člověk dobře, pokud má auto, byt a finského milence...

Vypadněte mi z hlavy!

Můj kmotr a taťkův kamarád Jussi, ten podle mámy nejošklivější chlap na světě, si o svých ženských v Moskvě vedl záznamy. Za dva roky jich měl 226

(Sofi Oksanen – Očista)

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CHRISTENSEN, Lars Saabye. *Beatles*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 593 s. ISBN 978-80-7239-237-7.

LOE, Erlend. *Fakta o Finsku*. Brno: Vakát, 2009.

OKSANEN, Sofi. *Stalinovy krávy*. Vyd. 1. Překlad Linda Dejdarová. Praha: Odeon, 2012, 392 s. Světová knihovna (Odeon), sv. 120. ISBN 978-802-0714-053.